

ELŐTERJESZTÉS
a Magyar Könyvvizsgálói Kamara elnöksége részére
(2021. december 10. . napirendi pont)

Tárgy: Beszámoló a Magyar Könyvvizsgálói Kamara Költségvetési Tagozatának 2021. évi tevékenységéről és 2022. évi feladatairól.

Tisztelt Elnökség!

Mellékelten betesztem a fenti tárgyú előterjesztést.

Budapest, 2021. november 25.

Dr. Printz János Károly s. k.
a tagozat elnöke

Magyar Könyvvizsgálói Kamara

Költségvetési Tagozat

BESZÁMOLÓ

a Magyar Könyvvizsgálói Kamara Költségvetési Tagozatának 2021. évi tevékenységéről és 2022. évi feladatairól

Bevezetés

A Magyar Könyvvizsgálói Kamara Költségvetési Tagozata (a továbbiakban: Tagozat) előző évi beszámolója röviden utalt az eredményekre, amelyeket negyedszázados működése alatt elért (rendszeres találkozók, konzultációk, fórumok, szerepvállalás a költségvetési minősítés rendszerének kialakításában és működtetésében, a módszertani munka), ugyanakkor meghatározta azokat a főbb célokat, stratégiai elemeket is, amelyekkel a könyvvizsgálat még jobban hozzájárulhat az államháztartás szervezeti számvetési, beszámolási rendszerének fejlesztéséhez, a közszféra szereplői gazdálkodásának biztonságához, az erről alkotott kép megalapozottságához.

A 2021. év eddig eltelt időszakára visszatekintve, egyes tagozati tervek, elgondolások megvalósulása még várat magára, amely kétségkívül összefüggésbe hozható a pandémiával, a gyorsan változó járványügyi helyzettel, amely miatt a közvetlen találkozások, a „jelenléti” rendezvények háttérbe szorultak.

A januári választásra is készülve a Tagozat több fórumán is sor került a számvetésre arról, hogy a megoldott feladatok mellett, a lassan mögöttünk lévő ciklusban mit nem sikerült maradéktalanul megoldani. Utóbbiakat igyekeztünk még az idej programunkba beilleszteni, de különösen a közvetlen kapcsolatokat igénylő célkitűzések valóra váltásához az év nagyon aktívnak szánt második felében egyre szűkült a mozgáster. Jelen helyzetben azt kell felmérni, hogy az éves tervekből mely célokat lehet még reálisnak minősíteni, és a tagozat mely vállalásait lehet még teljesíteni vagy más módon megvalósítani. (Csak egy példa: a javuló járványügyi helyzet reményében hosszabb ideje tervezünk egy személyes részvétellel zajló tagozati rendezvényt, amelyet az aktuális információk alapján éppen a mostani beszámolónk előkészítése idején vettünk le végleg az idej „napirendről”.)

A közelgő és nem halasztható tagozati választás tükrében az adott helyzetben egy olyan „leltárt” tartunk szükségesnek és hasznosnak, amely tartalmazza a Tagozat folyamatos tevékenységét szolgáló teendőket (helyet adva esetleges elmaradások pótlásának is), ugyanakkor alapot nyújt megújulásra, a több ok miatt kissé megtört lendület fokozására.

Éppen ezért, megítélésünk szerint, az év hátralévő időszakában egy olyan összegzésen kell munkálkodnunk, amely – stratégiai elemekkel együtt – az államháztartás szervezeti könyvvizsgálatában a következő időszakokban a pozitív elmozdulást segíti elő, megerősítve

az auditálások és az ezt végző könyvvizsgálók helyét és szerepét a költségvetés alapján gazdálkodó szervezetek körében.

1. A Tagozat létszámának alakulása a feladatok tükrében

A Tagozat létszámának csökkenése az idén is folytatódott. Az előterjesztés idején – a november 25-ei állapot szerint – taglétszámunk 340 fő volt, amely 4,8 %-kal alacsonyabb az év eleji állománynál. Újabb könyvvizsgálók változatlanul alig csatlakoztak hozzánk, a csökkenés mértéke gyakorlatilag ez évben is azonos volt a kamarai tagság megszűnésével összefüggő fogyatkozással. A tagozati létszámból 256 fő (75,3%) főfoglalkozású és 84 fő (24,7%) szüneteltető. Mivel a szüneteltető tagok száma érdemben 2021-ben sem módosult, arányuk a Tagozaton belül némileg – közel egy százalékponttal – nőtt.

A költségvetési minősítéssel rendelkező kamarai tagokra 2021-ben is az elmúlt évek tendenciája volt érvényes, amely szerint körükben évről évre lemorzsolódás tapasztalható, s a jelenlegi minősítési rendszerben szinte nincs is utánpótlás. Bár hosszú szünet után, éppen ebben a hónapban került újra sor a minősítés megszerzése érdekében kamarai vizsgára. Az ilyen minősítéssel bíró könyvvizsgálók a Kamarában az előző évi beszámoló adataihoz képest 56 fővel lettek kevesebben, s nyolccal csökkent a költségvetési minősítéssel rendelkező társaságok száma is. Mindezek eredményeként a költségvetési minősítésű kamarai tagok létszáma jelenleg 1095 fő (ebből aktív 781 fő, szüneteltető 314 fő), míg a társaságok körében 221 cég van e minősítés birtokában.

Az államháztartásra, költségvetési szervekre (is) szakosodott könyvvizsgálók, társaságok száma a kínálkozó feladatok tükrében viszonylag magasnak mondható. Ez egyrészt a korábbi minősítési rendszerre vezethető vissza. Más részről az államháztartás szervezeteinél a könyvvizsgálókra váró megbízások köre és számossága nem bővült az elmúlt időszakban sem. Az államháztartásban a törvényi előírások alapján – a 2006. évi CXXXII. törvénynek megfelelően – a nagyobb egészségügyi szolgáltatók (kórházak) auditálása (mintegy 100 megbízás), valamint az EU-s és más támogatásokkal kapcsolatos könyvvizsgálói feladatok jelentettek a könyvvizsgálók számára mozgásteret, komolyabb lehetőségeket. (A könyvvizsgálói megbízásokra is minden bizonnyal hatnak majd azok a strukturális változások, amelyek az egészségügyi szolgáltatók körében zajlanak.

Az előző évre is érvényes volt ugyanakkor, hogy a helyi önkormányzatok körében, valamint egyes központi szerveknél olyan esetekben is számítottak a könyvvizsgálói szolgáltatásokra (auditálásra, tanácsadásra), amikor azt jogszabály nem írta kötelezően elő. Ez azt jelenti, hogy tanácsadóként, belső ellenőrként és más szerepkörben jóval nagyobb a könyvvizsgálói jelenlét az államháztartásban, mint amit szakmai statisztikai adataink jeleznek.

Az éves adatszolgáltatások alapján az államháztartás szervezeteinél végzett könyvvizsgálatokról kiadott jelentések száma az elmúlt két évre vonatkozóan a következők szerint alakult:

Típus	2019. év	2020. év	Változás
Ktgv.-i intézmény	178	161	-17
Helyi önkormányzat	192	182	-10
Összesen	370	343	-27

A 2020. évre vonatkozó jelentések négyötödét (275 jelentés) társaságok, egyötödét egyéni könyvvizsgálók (68 jelentés) jegyezték.

Az előbbieket összességében 2021-ben is biztosították a könyvvizsgálók jelenlétét és természetesen eredményes tevékenységük feltételeit az államháztartás szervezeteinél, de a fenti adatokból is az tűnik ki, hogy a megbízásokból ebben a szférában nem jut a valamennyi speciális minősítéssel rendelkező könyvvizsgálónak/cégnek. Változatlanul jellemző ugyanakkor, hogy az államháztartásban nem csak a könyvvizsgálói megbízások mozgásteret, hanem az ebben részt vevő (részt vállaló) társaságok, egyéni könyvvizsgálók köre is stabilizálódott. Az államháztartásban meghirdetett, megnyíló feladatok elnyerésében továbbra is negatív konkurencia érvényesül, ami viszont – a jellemzően legalacsonyabb árra/díjra épülő pályázatok következtében – erősen befolyásolja a könyvvizsgálók által elérhető anyagi feltételek alakulását. Az e területen teljesített megbízások körében a rendelkezésre álló információk szerint egyfajta fordított árverseny érvényesül, s ez nem egy esetben a könyvvizsgálói díjak stagnálásához, konzerválásához, sőt visszaeséséhez vezet.

A 2021-es esztendőre is helytálló az a következtetés, amely szerint a szűk körben jelentkező kihívások és érvényesülési lehetőségek, illetve a nem igazán inspiráló kilátások, másrészt az ellátandó feladatokhoz képest a szakmán belül összességében szerényebbnek minősíthető anyagi kondíciók minden bizonnyal hozzájárulnak az államháztartás könyvvizsgálatával kapcsolatos visszafogottabb érdeklődéshez. Egy-két biztató jel mellett változatlanul hiányzik a költségvetési szférára szakosodott körből a fiatalabb korosztály.

Jól mutatja ezt, hogy – és ez 2021-ben sem volt másként – az utóbbi években szinte nincs jelentkező a költségvetési minősítés vizsgájára, így alig bővül az ilyen ismeretekkel igazoltan is bíró könyvvizsgálóink köre. A költségvetési minősítésűek számának kapcsán már utalás történt arra, hogy – a viszonylag könnyen teljesíthető feltételek mellett és miatt – korábban a könyvvizsgálók közül éveken át széles körben azok is igyekeztek költségvetési minősítést szerezni, akik ezen a területen nem praktizáltak, de az akkori szabályok és az államháztartás dinamikus alakuló struktúrája alapján szélesedő piaci lehetőségeket láttak a közszférában.

Az időközben bekövetkezett változások ezeket a várakozásokat nem igazolták, s ebben 2021 sem hozott újat. (A megbízások számának korábbi visszaeséséhez nagyban hozzájárult, hogy a helyi önkormányzatok meghatározott körére érvényes könyvvizsgálói kötelezettség már egy évtizede megszűnt.) Ezt nem csak a költségvetési minősítés iránt alig tapasztalható érdeklődés tükrözi, hanem a Tagozat létszámának már említett folyamatos csökkenése, illetve az a tény

is, hogy a költségvetési minősítéssel rendelkező kamarai tagoknak kevesebb mint egyharmada csatlakozott a Tagozathoz. (Más oldalról felvetődött, hogy indokolt lenne az évekkel korábban megszerzett minősítéseket felülvizsgálni, akár vizsga keretében, megújítani.)

Az államháztartás szervezeti könyvvizsgálatának létjogosultságát, kedvező hozadékait ugyanakkor számos visszajelzés igazolja, sőt erősíti, mind az ilyen tevékenységet ellátók, mind a megbízók köréből, s ezt nemzetközi példák is alátámasztják.

2. A Költségvetési Tagozat működésének szervezeti keretei

A Költségvetési Tagozatnál 2017 januárjában zajlott le tisztújítás. A hét tagú vezetőség (elnök: dr. Printz János Károly, alelnökök: Bercsik Mária és Györffi Dezső, vezetőségi tagok: Csák Ibolya, Dömötörfy Józsefné, Fitosné Zemanovics Zsuzsanna és Györffi György) tevékenysége a grémium megítélése szerint 2021 sajátos körülményei között is eredményes volt. A Tagozat működési rendjét – a szintén 2017-ben módosított – Szervezeti és Működési Szabályzata határozza meg, amely szerint a vezetőség mandátuma öt évre szól. A törzsgárdát említve meg kell emlékeznünk azokról is, akik már nem lehetnek velünk. A mögöttünk lévő időszakban olyan társakat, barátokat veszítettünk el, mint Beszeda István, Rénes Mária.

A Tagozat 2021. évi gazdálkodásához a Kamara 537 000 Ft forrást biztosított, amely 400 000 Ft pályázati kerettel egészült ki (az államháztartási szervezetek könyvvizsgálata módszertani segédleteinek aktualizálására). Tényleges kifizetésre az előbbi összegekből még nem került sor. A megtartott szakmai programokra ugyanis saját erőre támaszkodva, díjazás nélkül, tagozati szereplők közreműködésével került sor. Hasonló lesz érvényes a decemberre tervezett szakmai rendezvényünkre is. A módszertan újabb frissítése ugyan költségvonzattal jár, de csak az év utolsó napjaiban zárul.

3. A Tagozat 2021. évi tevékenysége

A Tagozat tevékenységét 2021-ben is főleg azok a szakmai rendezvények határozták volna meg, amelyek keretében mód nyílik egyes témakörök, követelmények közös feldolgozására, kérdések megvitatására, jellemzően meghívott előadók közreműködésével.

A tagozati programok éves kereteit végül ezúttal is két szakmai nap határozta, illetve remélhetőleg határozza majd meg. Szakmai konzultációink sorát a március 31-ei online fórum nyitotta meg, amelynek keretében száznál is több bejelentkezővel vitattuk meg az önkormányzati költségvetések, illetve a készülő zárszámadások véleményezésének tapasztalatait, szempontjait, s természetesen foglalkoztunk a Kamara friss híreivel, illetve a felmerült aktuális kérdésekkel. Az egyes témák feldolgozását külső előadók nélkül oldottuk meg, az általános tájékoztatást pedig hagyományosan dr. Hegedűs Mihály alelnök úrtól kaptuk. A sajátos szakmai nap nagy sikert aratott, amelyet szerettünk volna egy „előadótermi” alkalommal folytatni. Ennek előkészítése sok bizonytalansággal, aggályok közepette zajlott. Ezért decemberben végül is visszatérünk a digitális változathoz, annak összes előnyeivel és hátrányával együtt. A rövidesen meghirdetésre kerülő program a soron lévő feladatokra fókuszál majd, de az online alkalmat ki kívánjuk használni a januári tisztújításunk előkészületei rajtjelének megadására is. A tervezett konzultációt egyben kreditpont-szerző évvégi lehetőségként is ajánljuk.

Az idei járványügyi helyzet a Tagozat esetében nem csak a jelentősebb események lehetőségeiben hozott változást, hanem a mindennapokban is. Az államháztartás területén tevékenykedő könyvvizsgálókat foglalkoztató kérdésekre, egyedi esetekre, problémákra a Tagozat mindig is törekedett megfelelően reagálni. Az erre vonatkozó igények 2020-ban érzékelhetően tovább erősödtek. Mindez azonban sok esetlegességgel működött, s nem mindig biztosította az egyes témakörök iránt érdeklődő tagok teljes körű bevonását, kiegyensúlyozott tájékoztatását.

4. A Költségvetési Tagozat külső kapcsolatrendszere

A tagozati munkának 2021-ben is egyik fontos célkitűzése volt a külső szakmai kapcsolatok ápolása és erősítése, különös tekintettel a költségvetési szervek éves beszámolóira irányuló vizsgálatokat, véleményezést végző más szervezetekre.

Ebben az évben azonban a szakmai kapcsolatokban rejlő lehetőségek kihasználására kevesebb lehetőség nyílt, igaz ebben a visszafogottabb kezdeményezéseknek is komoly szerepe volt. A tagozati belső konzultációink során azonban talán a korábbiaknál is gyakrabban fordultunk a Pénzügyminisztériumhoz, a Magyar Államkincstárhoz, esetenként az Állami Számvevőszékhez vagy az egészségügy egyes kérdéseiben az Országos Kórházi Főigazgatósághoz. A szóban forgó megkeresések viszont zömmel személyes kapcsolatokra épülő egyedi kezdeményezések voltak, kamarai /tagozati háttérrel.

A Tagozat és az állami szervek együttműködése nem csak a könyvvizsgálat feladat- és kérdéskörére terjed ki, hanem szélesebb összefüggésekben a költségvetési szervek kontrollmechanizmusaira is. Továbbra is jó példa erre, hogy a PM Államháztartási Belső Kontroll Munkacsoportjában, az egyes témacsoportokban (belső kontroll, belső ellenőrzési, önkormányzati, EU támogatások) nyolc delegált vesz részt az MKVK, ezen belül kifejezetten a Tagozat képviselőjében. A témakörök gazdagsága idén is módot nyújtott a Kamara által delegáltak aktív tevékenységére.

A 2021. évet illetően sem minősíthetjük igazán eredményesnek a tagozati törekvéseket a Magyar Könyvvizsgálói Kamarának az államháztartás szervezeteivel tervezett megállapodásait illetően, igaz ehhez a közvetlen kapcsolattartás ismert nehézségei változatlanul hozzájárultak. Előkészített tervezetek, dokumentumok ugyan rendelkezésre állnak, de az államháztartás ellenőrzésével foglalkozó szervekkel, felsőoktatási intézményekkel megállapodások aláírására az elmúlt évben sem került sor, holott ez ügyben korábban aktív előkészítő megbeszélések zajlottak.

5. A Költségvetési Tagozat 2022. évi feladatainak keretei

A Tagozat tevékenységéről 2021. január 14-ei keltezéssel készült legutóbbi beszámolóunk tartalmazta a 2021. év kiemelt feladatait.

Az azóta eltelt időszak áttekintéséből levonható következtetés, hogy a megváltozott mozgástérben a „stratégiai” célok megfelelő teljesítése összességében további erőfeszítéseket igényel, miközben új kihívásokkal is számolni kell.

Rendszeres szakmai fórumokra 2022-ben a korábbiaknál is nagyobb szükség lesz. A jelenlegi helyzetben, illetve azt előrevetítve, a nagyobb rendezvényeinket (szakmai napokat stb.) minden bizonnyal továbbra is online módon lehet majd meghirdetni. Jobban ki lehetne használni ezt az informatikai megoldást arra, hogy egy-egy, vagy néhány téma erejéig közvetlen konzultációkat is szervezzen a tagozat a sokakat foglalkoztató kérdések megvitatására. (Ilyen témák nap mint nap felmerülnek. A legfrissebb javaslatok pl. az önkormányzati közművagyon kötelező értékelésével összefüggő számviteli feladatok tárgyalását, az önkormányzati tulajdonú társaságok támogatásának komplex áttekintését stb. indítványozzák.

Itt kell megjegyezni, hogy tagjaink közül sokan hiányolták szekciónkat az utóbbi éves konferenciáink programjából, s egyben felvetették, hogy miként lehetne ismét ebbéli évtizedes hagyományainkat újra feleleveníteni.

Új lendületet kell adni az államháztartás területén végzett könyvvizsgálatok szakmai arculata formálásának, mivel erre 2021-ben is csak szűkösen nyílt lehetőség. Érvényes ez magára a Tagozatra is, amelynek kommunikációs tevékenységét célszerű tovább erősíteni.

Az államháztartás szervezetei ellenőrzésével, illetve ennek módszertanával foglalkozó és/vagy azt oktató szervezetekkel kötendő megállapodások kezdeményezését, illetve előkészítését napirenden kell tartani, a tagozati kompetencia erejéig szorgalmazva azok létrejöttét.

Az előző évekről áthúzódó tervnek indokolt továbbra is tekinteni az államháztartás szervezetei könyvvizsgálatát támogató tanácsadó testület létrehozását. A legújabb javaslatok szerint ebben a testületben nagy szerepet kellene szánni a partnerek képviselőinek (pl. polgármestereknek, jegyzőknek vagy önkormányzati, intézményi gazdasági, pénzügyi vezetőknek).

Mindezekhez fontos információkat, adalékokat szolgáltathat az államháztartás területén végzett könyvvizsgálatok helyzetének régóta tervezett komplex felmérése, amelyhez 2021-ben csak hasznos adalékokkal (előadások keretében, publikációkban stb.) tudtak a Tagozat tagjai hozzájárulni.

A fentiekkel 2020-ra és a további időszakokra csak az általános keretek felvázolása erejéig kívántunk a Tagozat színvonalas tevékenységéhez hozzájárulni. A Költségvetési Tagozat stratégiájának, illetve operatív céljainak meghatározása a jövő évtől már a megújuló vezetőség feladata lesz.

Tisztelt Elnökség!

Az előbbieket ajánljuk a Tisztelt Elnökség figyelmébe, illetve a Költségvetési Tagozat 2022. évi feladataink megvalósításához kérjük a szíves támogatást!

Budapest, 2021. november 25.

Tisztelettel:

Dr. Printz János Károly s. k.
a Költségvetési Tagozat elnöke